

1. Najděte všechny ireducibilní polynomy stupně nejvýše čtyři v $\mathbb{Z}_3[x]$.

Řešení. Nejprve poznamenejme, že pokud je f ireducibilní v $\mathbb{Z}_3[x]$, tak je ireducibilní i 2, neboť dvojka je v $\mathbb{Z}_3[x]$ invertibilní. Stačí proto najít všechny monické ireducibilní polynomy do stupně čtyři a konstatovat, že dvojnásobek každého z nich je také ireducibilní. Dále postupujeme podle stupně.

- stupeň 0:

Všechny nenulové prvky \mathbb{Z}_3 jsou invertibilní, tedy žádný není ireducibilní.

- stupeň 1:

Všechny jsou ireducibilní: $x, x + 1, x + 2$.

- stupeň 2:

Pokud polynom f stupně dva není ireducibilní, znamená to, že se rozkládá na dva polynomy stupně jedna, tj. $f(x) = (x + a)(x + b)$, kde $a, b \in \mathbb{Z}_3$ a $-a, -b$ jsou kořeny. Jinými slovy, polynom stupně dva je ireducibilní, právě když nemá kořen:

$$x^2 + 1, x^2 + 2x + 1, x^2 + 2x + 2$$

- stupeň 3:

Stejně jako u polynomů stupně dva platí, že polynom stupně tři je ireducibilní, právě když nemá kořen:

$$x^3 + 2x^2 + 1, x^3 + 2x^2 + x + 1, x^3 + 2x + 1, x^3 + x^2 + 2x + 1, x^3 + x^2 + 2,$$

$$x^3 + x^2 + x + 2, x^3 + 2x + 2, x^3 + 2x^2 + 2x + 2$$

- stupeň 4:

Polynomy stupně čtyři jsou ireducibilní, právě když nemají kořen nebo nejsou součinem dvou ireducibilních polynomů stupně dva.

$$x^4 + 2x^3 + x + 1, x^4 + x^2 + x + 1, x^4 + x^3 + x^2 + x + 1, x^4 + x + 2,$$

$$x^4 + 2x^3 + x^2 + x + 2, x^4 + 2x^3 + x^2 + x + 2, x^4 + x^3 + 2x + 1,$$

$$x^4 + x^2 + 2x + 1, x^4 + 2x^3 + x^2 + 2x + 1, x^4 + 2x + 2, x^4 + x^3 + x^2 + 2x + 2,$$

$$x^4 + x^3 + 2x^2 + 2x + 2, x^4 + x^3 + x^2 + 1, x^4 + 2x^3 + x^2 + 1, x^4 + x^3 + 2,$$

$$x^4 + 2x^3 + 2, x^4 + x^2 + 2, x^4 + 2x^2 + 2$$

2. Pro které hodnoty $a \in \mathbb{Z}_5$ je polynom $x^3 + ax + 1$ ireducibilní v $\mathbb{Z}_5[x]$?

Řešení. Stejně jako v předchozím příkladu vidíme, že polynom stupně tři je v $\mathbb{Z}_5[x]$ ireducibilní, právě když nemá kořen v \mathbb{Z}_5 . Parametr a může nabývat pěti různých hodnot, provedeme rozbor případů:

- $a = 0$: $x^3 + 1$ má kořen -1 , tedy není ireducibilní
- $a = 1$: $x^3 + x + 1$ nemá kořen v \mathbb{Z}_5 , tedy je ireducibilní
- $a = 2$: $x^3 + 2x + 1$ nemá kořen v \mathbb{Z}_5 , tedy je ireducibilní
- $a = -2$: $x^3 - 2x + 1$ má kořen 1 , tedy není ireducibilní
- $a = -1$: $x^3 - x + 1$ má kořen -2 , tedy není ireducibilní

Polynom $x^3 + ax + 1$ je ireducibilní v $\mathbb{Z}_5[x]$, právě když $a \in \{1, 2\}$.

3. Rozložte polynom $3x^3 + 81$ na součin ireducibilních prvků v $\mathbb{Z}[x]$.

Řešení. Po vytknutí trojky dostaneme polynom $x^3 + 27$. Všimneme si, že tento polynom má kořen -3 a po vydělení $x + 3$ dostaneme rozklad:

$$3(x + 3)(x^2 - 3x + 9)$$

Všechny prvky tohoto rozkladu jsou ireducibilní, neboť

- 3 není invertibilní v $\mathbb{Z}[x]$, tedy je to ireducibilní prvek
- $x + 3$ zřejmě nejde dále rozkládat
- $x^2 - 3x + 9$ nemá v \mathbb{Z} kořen, tedy je ireducibilní

4. Spočítejte $(2 - x)^{-1}$ v $\mathbb{Q}[[x]]$.

Řešení. Označme $(2 - x)^{-1} = \sum_{i=0}^{\infty} a_i x^i$. Chceme, aby platilo

$$\begin{aligned} 1 &= (2 - x) \cdot \sum_{i=0}^{\infty} a_i x^i \\ &= \sum_{i=0}^{\infty} 2a_i x^i - \sum_{i=0}^{\infty} a_i x^{i+1} \\ &= 2a_0 + \sum_{i=1}^{\infty} (2a_i - a_{i-1}) x^i \end{aligned}$$

To nám dává soustavu rovnic

$$\begin{aligned} 2a_0 &= 1 \\ 2a_i - a_{i-1} &= 0 \end{aligned}$$

pro všechna $i = 1, 2, \dots$. Řešením je $a_i = \left(\frac{1}{2}\right)^{i+1}$ pro všechna $i = 0, 1, \dots$, odpoví tedy je řada $\sum_{i=0}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^{i+1} x^i$.